

مدلسازی مفهومی تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری در شرایط بحران

سیده مریم ابوالحسنی کومله^۱

دکتر محمدحسن قلی زاده*^۲

دکتر مهدی مشکی میاوقی^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۲/۲۸ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۶/۰۹

چکیده

در سال‌های اخیر، تاب‌آوری مالی به دلیل افزایش بحران‌های موجود به ویژه پاندمی کووید-۱۹ اهمیت زیادی یافته است. هدف از مقاله حاضر مدلسازی مفهومی تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری در استان گیلان است. پژوهش حاضر با استفاده از روش کیفی نظریه داده بنیاد، از طریق تکنیک مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با ۲۵ نفر از خبرگان صنعت هتلداری و به روش نمونه‌گیری نظری، مدل مفهومی تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری در شرایط بحران را طراحی نمود. در این پژوهش، ۲۰۲۷ کد اولیه مستخرج و در نهایت در قالب ۱۱۱ مفهوم و ۴۳ مقوله فرعی و ۱۸ مقوله اصلی دسته‌بندی گردید. این مدل در ابعاد شش‌گانه پدیده محوری (مدیریت درآمد، مدیریت هزینه، سازماندهی مخاطرات)، شرایط علی (ساختار سیاسی کشور، زیرساخت‌های صنعت توریسم، اقتصاد کلان کشور)، راهبردها (تقویت نیروی انسانی، تقویت همکاری‌های بین‌نهادی، بازاریابی صنعت توریسم، تأمین مالی بهینه، فناوری نوین)، شرایط زمینه‌ای (بسترهای قانونی، ملاحظات فرهنگی و اجتماعی، موقعیت جغرافیایی و آب و هوایی کشور)، شرایط مداخله‌گر (حفظ محیط زیست) و پیامدها (توسعه پایدار کشور، تقویت ظرفیت صنعت توریسم در مواجهه با بحران‌ها، توسعه صنعت توریسم در کشور) ارائه گردید. نتایج این پژوهش اطلاعات سودمندی را در اختیار فعالان صنعت هتلداری به منظور بقاء در شرایط بحران و نیز سیاست‌گذاران و نظارت‌کنندگان دولتی برای تدوین مقررات مربوط ارائه می‌نماید.

واژگان کلیدی: تاب‌آوری مالی، شرایط بحران، صنعت هتلداری، نظریه داده بنیاد

^۱. دانشجوی دکتری مهندسی مالی، گروه مالی، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران Maryam.aboalhassani@gmail.com

^۲. دانشیار گروه مدیریت، دانشگاه گیلان، رشت، ایران (نویسنده مسئول) Gholizadeh@guilan.ac.ir

^۳. دانشیار گروه مالی، دانشگاه پیام نور، رشت، ایران mhd.meshki@yahoo.com

۱. مقدمه

سیستم‌های مالی موجود در شرایط عدم قطعیت و مخاطرات متعددی قرار دارند که قابلیت پیش‌بینی کمی داشته و دانش بشر در مورد پیامدهای آن‌ها بسیار کم است. بهترین راه مقابله با این مخاطرات، بهبود تاب‌آوری مالی است. منظور از تاب‌آوری مالی برای یک بنگاه اقتصادی، توانایی و ظرفیت برخورد و مقابله با شرایط بحران^۴ و شوک و پاسخ انعطاف‌پذیر در مواجهه با مخاطرات است^۵ و به کسب و کارها (مانند هتلداری) کمک می‌کند که در هر شرایطی بتوانند به فعالیت ادامه دهند. از این رو مفهوم تاب‌آوری مالی برای پیش‌بینی شوک‌ها، کاهش آسیب‌ها و بازبایی سریع آن‌ها ارائه شده است و بیان‌کننده واکنش و سازگاری در برابر بحران‌ها و مخاطرات است، به‌گونه‌ای که شرکت یا بنگاه اقتصادی قادر به مقابله با بحران و برگشت به عملکرد طبیعی خود در کوتاه‌ترین زمان ممکن باشد (غیاثوند و عبدالشاه، ۲۰۱۵). همچنین مدیریت هزینه‌ها و درآمدها در دنیای کسب کار امروز از ارکان اصلی هر سازمان انتفاعی و غیرانتفاعی می‌باشد (خلیلی‌فرد و همکاران، ۱۳۹۹). تاب‌آوری مالی در سال‌های اخیر به‌ویژه بعد از بحران مالی سال ۲۰۰۸، توجه بسیاری از محققان را به خود جلب کرده است. همچنین رویدادهای اخیر مانند پاندمی کووید ۱۹، تاب‌آوری مالی را به چالش کشیده است (جدوانی^۶، ۲۰۲۰). از طرفی دیگر، تغییرات و تحولات سده ۱۴ و مشکلات اجتماعی، اقتصادی، روحی و جسمی جهان مدرن را به عنصر پیشران گردشگری نیازمند کرده است. همزمان با این تغییرات و ورود به قرن جدید ضروری است تا سرمایه‌های فکری و مادی را به‌سمت گردشگری نوین روان کنیم و با بازآفرینی و آماده‌سازی آن برای دوران پیش رو، جهان قرن گذشته را به آینده

پیوند بزنیم^۷. به‌علاوه، صنعت گردشگری منبع عظیمی از درآمد و تبادل فرهنگی و اقتصادی و حتی سیاسی است، لذا نقش مهمی در حوزه اقتصادی - سیاسی جهان دارد. صنعت گردشگری سومین صنعت درآمدزای جهان می‌باشد که می‌تواند اثر مثبتی بر سایر بخش‌های اقتصادی مانند افزایش سرمایه‌گذاری، افزایش اشتغال نیروی کار، کاهش بیکاری و ... داشته باشد (شرکت مالی بین‌المللی^۸، ۲۰۱۷)، اما در کشور ایران به‌دلیل شرایط تحریم و مسائل فرهنگی، کمتر به آن توجه شده است.

صنعت گردشگری در جهان همواره دچار شوک‌های ناگهانی به‌صورت بلایای طبیعی مانند سیل و زلزله یا اغتشاشات بشر مانند جنگ و حملات تروریستی بوده است. چنین شوک‌های برون‌زایی، درک گردشگران از جذابیت یک مقصد خاص را تغییر می‌دهد. تغییر در تصویر مقصد می‌تواند در نهایت منجر به رکود و کاهش تقاضای گردشگری شود (رحمان باربیا و همکاران^۹، ۲۰۲۰). شرکت‌های فعال در حوزه گردشگری از لحاظ تاب‌آور بودن و مقابله با شوک و بحران در وضعیت پایدار و مطلوبی قرار ندارند و نیاز است تا دلایل موضوع جهت رفع آن شناسایی شود و صنعت گردشگری بتواند در زمان مقابله با بحران، عملکرد مناسبی داشته باشد. طبق گزارش سازمان جهانی جهانگردی، طی دهه‌های گذشته، گردشگری به یکی از بزرگ‌ترین و پویاترین صنایع اقتصادی در جهان تبدیل شده است (کنستانشن^{۱۰} و همکاران، ۲۰۱۷). از طرفی صنعت هتلداری به‌عنوان یکی از محورهای اصلی صنعت گردشگری

۴. از دیدگاه کلارک، بحران رویدادی بدون برنامه است که موجب وارد آمدن صدمه یا حتی مرگ کارکنان، مشتریان یا مردم جامعه و ورشکستگی یا ایجاد وقفه در عملیات یک سازمان شود و خسارت‌های فیزیکی یا محیطی به‌دنبال داشته باشد، و موقعیت مالی سازمان یا تصور عامه مردم از کارگزاران یا سازمان را تهدید کند (کاش و دارلینگ، ۱۹۹۸).

۵. www.ehyacenter.com

۶. Jethwaney J.

۷. <https://tourismsymposium.ir>

۸. Corporation Finance International

شرکت مالی بین‌المللی، شرکت تأسیس-

شده توسط بانک جهانی که هدفش تشویق و

ترویج مؤسسات تولیدی بخش خصوصی در

کشورهای توسعه نیافته است.

۹. Rahman Barbhuiya, M. and Chatterjee, D.

۱۰. Konstantinos

در مبانی نظری به مطالعه اجمالی در مورد پیشینه پژوهش با تأکید بر تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری در شرایط بحران پرداخته شد. به منظور بررسی نظرات فعالان و خبرگان صنعت هتلداری در مورد تاب‌آوری مالی در صنعت هتلداری و ارائه مدل مفهومی برای تاب‌آوری مالی در صنعت هتلداری، پرسش‌نامه‌ای نیمه‌ساختاریافته تهیه و از کارکنان خبره هتلداری در فصول تابستان و پاییز ۱۴۰۰ مصاحبه به عمل آمد. مدت زمان هر مصاحبه حدود یک ساعت به طول انجامید. در بخش تجزیه و تحلیل داده‌ها، یافته‌های حاصل از داده‌ها، تجزیه و تحلیل شده و مدل تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری در شرایط بحران طراحی شد. در نهایت بحث و نتایج حاصل از این پژوهش بیان گردید.

۲. مبانی نظری و مروری بر پیشینه پژوهش

در بررسی پژوهش‌های مرتبط دیگر محققین، پژوهشی در مورد بررسی تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری در شرایط بحران مشاهده نشده است، هرچند بررسی‌ها نشان داد برخی پژوهش‌ها در زمینه تاب‌آوری مالی و نیز صنعت هتلداری در شرایط بحران به صورت مجزا انجام شده است. در ادامه خلاصه‌ای از این پژوهش‌ها بیان می‌شود.

بر اساس نظر بریگوگلیو و همکاران^{۱۲} (۲۰۰۸)، تاب‌آوری مالی قابلیت یک بنگاه اقتصادی برای جلوگیری از شوک‌های اقتصادی و بازیابی سریع به عملکرد اصلی است. این تعریف به شوک اجتماعی-اقتصادی اشاره دارد که رویدادی غیرمنتظره است و تأثیر زیادی بر بنگاه اقتصادی دارد (بوه‌جی^{۱۳}، ۲۰۱۸). تادل و مانیا^{۱۴} (۲۰۰۹) تاب‌آوری مالی را به‌عنوان توانایی فرد در دستیابی و استفاده از توانایی‌های داخلی و منابع و پشتیبانی مناسب، قابل قبول و قابل دسترسی خارجی در شرایط سخت مالی تعریف می‌کنند. پژوهش در مورد تاب‌آوری مالی، مبنایی را برای تقویت این مفهوم و بهبود امنیت و ثبات اقتصاد در برابر بحران‌های مختلف ارائه می‌کند (کابزون و همکاران^{۱۵}، ۲۰۱۹). هالگیت^{۱۶} (۲۰۱۴) تاب‌آوری مالی را به‌عنوان ارزش دارایی از دست رفته یک بنگاه اقتصادی در طول

به‌شمار می‌آید^{۱۱} که در این پژوهش بررسی می‌شود. در راستای تاب‌آوری مالی در صنعت هتلداری، زیر سیستم‌های اقتصادی اجتماعی، حکمرانی، فناوری و زیست محیطی و غیره باید به‌گونه‌ای طراحی شوند که بتوانند با مخاطرات درونی و بیرونی مواجه شوند و خود را با محیط بسیار متحول با حفظ ثبات و کارکردهای سیستم انطباق دهند.

تاکنون تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری در شرایط بحران در کشور ایران مورد بررسی قرار نگرفته است و لذا این موضوع، از مهم‌ترین جنبه‌های نوآوری این پژوهش به‌شمار می‌آید. همچنین این صنعت یکی از آسیب‌پذیرترین صنعت‌هایی است که متأثر از بحران کرونا می‌باشد و بررسی تاب‌آوری مالی این صنعت به منظور جلوگیری از ورشکستگی ناشی از کرونا، می‌تواند الگویی برای سایر صنایع باشد. از این رو، در این پژوهش مدلی مفهومی جهت تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری در شرایط بحران با استفاده از دیدگاه خبرگان و همچنین ذی‌نفعان، بر اساس مطالعات جهانی و ملی، نظام ارزشی جامعه و رسالت صنعت توریسم ارائه می‌شود.

به‌منظور واکاوی مفهوم تاب‌آوری مالی در صنعت هتلداری، سئوالات زیر مطرح می‌شود که در این پژوهش به آن پاسخ داده می‌شود:

- ۱- تاب‌آوری مالی برای صنعت هتلداری در شرایط بحران شامل چه مؤلفه‌هایی است؟
- ۲- چه عواملی می‌تواند روی تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری در شرایط بحران تأثیر بگذارد؟
- ۳- چه راهبردهایی می‌تواند موجب تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری در شرایط بحران شود؟
- ۴- تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری در شرایط بحران چه نتایج و پیامدهایی دارد؟
- ۵- تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری در چه شرایط زمینه‌ای می‌تواند رخ بدهد؟
- ۶- چه شرایط مداخله‌گری می‌تواند تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری در شرایط بحران را تحت تأثیر قرار بدهد؟

¹⁴ . Schoon I and Bynner J.

¹⁵ . Cabezón E, Hunter L, Tumbarello P, Washimi K and Wu Y.

¹⁶ . Hallegatte S.

¹¹ . <https://tourismsymposium.ir>

¹² . Briguglio L, Cordina G, Farrugia N and Vella S.

¹³ . Buheji M.

محصول تأثیر می‌گذارد. رحمن و چترجی^{۲۶} (۲۰۲۰) بیان کرده‌اند که مطالعات تاب‌آوری صنعت گردشگری غالباً بر یک واقعه و شوک خاصی متمرکز هستند، در حالی که یک مقصد گردشگری ممکن است با انواع مختلف شوک‌ها روبرو شود. از این رو مقایسه تأثیر نسبی و تاب‌آوری نسبت به شوک‌های مختلف مهم است. فاننتین و کراداک – هنری^{۲۷} (۲۰۲۰) معتقدند که گردشگران نقش مهمی در بازایی اجتماعی و اقتصادی یک مقصد پس از وقوع بحران، کاهش خطر در آینده و افزایش تاب‌آوری دارند. نتایج پژوهش سرتایر و تیلور^{۲۸} (۲۰۲۰) مسیری را برای ادغام مدیریت بحران و پاسخگویی جامعه پیشنهاد می‌کند تا برای هدایت کسب و کارهای گردشگری در جریان بلایای طبیعی کنترل نشده و تأثیر بر پایداری جامعه مورد استفاده قرار گیرد. شپرد و ویلیامز^{۲۹} (۲۰۱۶) بیان کردند که گسترش مفهوم تاب‌آوری بیانگر رشد روزافزون علاقه افرادی است که می‌خواهند بدانند چگونه ممکن است جوامع با تغییرات بهتر سازگار شوند. آن‌ها مدل جامع تاب‌آوری که جایگزینی برای چارچوب‌های تاب‌آوری سنتی است را ارائه دادند. بررسی‌های گیرش^{۳۰} (۲۰۱۸) حاکی از آن است که هر چند دو مفهوم تاب‌آوری و مدیریت بحران ذاتاً به هم پیوند خورده‌اند، لکن مطالعات موجود بیشتر مفهوم اول را در اولویت قرار می‌دهد. همچنین، تمرکز قوی بر بلایا به‌عنوان زمینه پژوهش‌های تاب‌آوری در جهانگردی در پژوهش او برجسته شده است و به‌طور خاص، بر لزوم پژوهش در مورد تاب‌آوری مقصد، تاب‌آوری روانشناختی، تاب‌آوری کارکنان و تاب‌آوری سازمانی تأکید می‌شود. کنستانشن^{۳۱} و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهش خود یک مدل GVAR تعادل عمومی شبکه^{۳۲} را برای تجزیه و تحلیل تأثیر هزینه‌های

یک فاجعه تعریف می‌کند. از دیدگاه او، تاب‌آوری مربوط به عملکرد کاهش‌یافته و زمان مورد نیاز برای بازیابی عملکرد مالی به یک سطح نرمال است. مفهوم تاب‌آوری از نظر وزارت خزانه‌داری نیوزیلند، گسترده‌تر از بلایای طبیعی است و شامل ظرفیت بخش‌های عمومی، خصوصی و مدنی برای مقاومت در برابر اختلال، جذب اثرات اختلال، عمل مؤثر در مواجهه با بحران، سازگاری با شرایط در حال تغییر از جمله تغییرات آب و هوایی در طول زمان است (هیلی و هوگز^{۱۷}، ۲۰۱۴). مجمع جهانی اقتصاد^{۱۸} (۲۰۱۳) چارچوبی برای تاب‌آوری کشورها در نظر گرفته است که این چارچوب برای همه حوزه‌ها از قبیل مالی و اقتصاد دارای پنج مؤلفه اصلی ثابت^{۱۹}، افزونگی^{۲۰}، نظام تدبیر^{۲۱}، واکنش‌پذیری^{۲۲} و بازیابی^{۲۳} است که سه مؤلفه اول آن، به‌عنوان "مشخصه‌های تاب‌آوری" و دو مؤلفه بعدی، به‌عنوان "عملکرد تاب‌آورانه" در نظر گرفته می‌شود. در پژوهش رضایی صوفی و همکاران^{۲۴} (۲۰۲۲) رویکردی یکپارچه و کمی برای محاسبه تاب‌آوری مالی ارائه شد. همچنین آن‌ها روشی دقیق برای ارتقاء تاب‌آوری مبتنی بر شبیه‌سازی عامل محور ارائه دادند. مدل پیشنهادی آن‌ها هزینه‌های ناشی از مواجه شدن با بحران‌های مالی را که بعضاً باعث ورشکستگی بانک‌ها شده است، نیز کاهش می‌دهد.

یافته‌های پژوهش ارتاس^{۲۵} و همکاران (۲۰۲۱) نشان داد که بحران‌ها با کاهش درآمد گردشگری، به صنعت گردشگری آسیب می‌رسانند. یافته‌های پژوهش آن‌ها نشان می‌دهد که سه بحران متمایز اما مرتبط با هم در کوتاه‌مدت تأثیر قابل توجهی بر شرکت‌های گردشگری داشته‌اند. محیط کار پراسترس و افزایش هزینه‌ها بیشتر بر تعمیر و نگهداری، منابع انسانی، کمک دولت، تبلیغات و استراتژی‌های قیمت‌گذاری

²⁶ . Rahman Barbhuiya, M. and Chatterjee, D.

²⁷ . Fountain, J. and Cradock-Henry, N. A.

²⁸ . Cartier, E.A. and Taylor, L. L.

²⁹ . Sheppard, V.A. and Williams, P.W.

³⁰ . Girish

³¹ . Konstantinos

³² . a Network General Equilibrium GVAR model

¹⁷ . Healy and Hughes

¹⁸ . <https://www.weforum.org>

¹⁹ . Robustness

²⁰ . Redundancy

²¹ . Resourcefulness

²² . Response

²³ . Recovery

²⁴ . Soufi, H. R., Esfahanipour, A. and Shirazi, M. A.

²⁵ . Ertas

در حالی که تاب‌آوری پویا را کارایی استفاده از منابع برای بهبود و بازیابی بعد از تکانه و البته با تأکید بر ظرفیت بازسازی تعریف می‌کنند. از نظر بورمن^{۳۸} و همکاران (۲۰۱۳)، تاب‌آوری یک کشور تابع دولت و حکومت به‌طور کلی، قدرت نهادها، ساختار اقتصاد شامل مواردی مانند: تنوع و وابستگی صادراتی، ارتباط با بازارهای مالی جهانی و عوامل مشابه دیگر، فضای تصمیم‌گیری در هر زمان، به‌خصوص سیاست‌های پولی، مالی و ذخایر است.

سالم قهفرخی و همکاران (۱۳۹۹) اذعان داشتند که صنعت گردشگری به‌دلیل تعامل و وابستگی اجزای تشکیل‌دهنده آن، یکی از آسیب‌پذیرترین حوزه‌های اقتصادی جهان در برابر بحران‌ها و فجایع می‌باشد و همین موضوع جریان‌های مطلوب اقتصادی و شغلی را از مقاصد و کسب و کارهای گردشگری دور می‌نماید. همچنین با بررسی آناتومی بحران و نیز ابعاد مختلف مدل تاب‌آوری سازمانی چارچوبی برای یکپارچگی آن-ها با چارچوب مدیریت بحران گردشگری پیشنهاد دادند. چاوشی و کبیریان (۱۳۹۹) استدلال نمودند وقوع شوک‌هایی نظیر تحریم‌ها و تأثیرپذیری بازار سرمایه از آن‌ها، نشان از آسیب‌پذیری این بازار و نیاز به راهکاری جهت ارتقاء استحکام آن در برابر شوک‌ها دارد. نتایج پژوهش آن‌ها نشان می‌دهد که تاب‌آوری با نهادهای مالی، ابزارهای مالی، نهاد ناظر و قوانین و مقررات و بازارها و ناشران ارتباط معناداری دارد که اثر مثبت نهادهای مالی و اثر منفی ابزارهای مالی قابل توجه است. نتایج پژوهش یاراحمدی و صالحی (۱۳۹۸) نشان داد که مهمترین مؤلفه‌های بحران در صنعت گردشگری شامل: بلایای طبیعی، تضادهای داخلی، اپیدمی‌ها، شکست‌های تکنولوژیکی، امنیت، بحران‌های اقتصادی، بحران‌های فرهنگی-اجتماعی، بحران‌های زیست محیطی، بحران‌های حوزه بهداشت و درمان و ... است. محمدی و همکاران (۱۳۹۶) نشان دادند که چنانچه احتمال وقوع پیشامدها و بحران‌های اقتصادی قابل محاسبه باشد یا این‌که نوع پیشامد و بحران قابل شناسایی باشد، با روش‌های موجود مدیریت ریسک این

گردشگری بر تولید ناخالص داخلی استفاده کردند. مدل آن‌ها به‌طور همزمان به‌عنوان یک سیستم معادلات برای پانل بزرگی از اقتصادهای جهان تخمین زده می‌شود. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که اقتصادهای کمتر توسعه‌یافته نسبت به تغییرات در هزینه‌های گردشگری اقتصادهای غالب کاملاً آسیب‌پذیر هستند. نتایج پژوهش بری^{۳۳} و همکاران (۲۰۱۵) نشان داد که شاخص تاب‌آوری نظام مالی پیشنهادی از ۷ عامل مؤثر بر تاب‌آوری شامل: تنوع، ساختار اتصال شبکه نظام مالی، اندازه نظام مالی نسبت به اقتصاد ملی، ترکیب دارایی‌ها، ترکیب بدهی‌ها، شفافیت و پیچیدگی و نسبت اهرم نظام مالی تشکیل شده است. بریگوگلیو^{۳۴} و گالیا (۲۰۰۳) اشاره داشتند که یک نماگر ساده برای تاب‌آوری اقتصادی تولید ناخالص داخلی سرانه هست، زیرا این متغیر توانایی بالقوه یک کشور را برای مقابله با آسیب‌پذیری نشان می‌دهد. مؤلفه‌های تاب‌آوری در پژوهش بریگوگلیو و همکاران (۲۰۰۶)^{۳۵} شامل: ثبات اقتصاد کلان، کارایی بازارهای خرد، حکمرانی خوب و توسعه اجتماعی می‌باشد. او بعدها (۲۰۰۹) مؤلفه زیست محیطی را به مؤلفه‌های تاب‌آوری اقتصادی اضافه کرد. بریگوگلیو و همکاران (۲۰۰۸)^{۳۶}، چارچوب کلی ریسک ملی حاصل کسر آسیب‌پذیری از تاب‌آوری ملی یک کشور را ارائه کرد. براساس نتایج پژوهش او (۲۰۱۴) کشورهای کوچک از لحاظ اقتصادی به میزان بسیار بالایی مستعد قرار گرفتن در معرض شوک‌های اقتصادی خارجی می‌باشند و ثبات اقتصاد کلان و انعطاف‌پذیری بازار خرد، سیاست‌هایی هستند که منجر به افزایش تاب‌آوری اقتصادی این کشورها شده است.

نتایج پژوهش رز و کراسمن^{۳۷} (۲۰۱۳) نشان داد که تاب‌آوری اقتصادی در سه سطح کلان (کل اقتصاد و تعامل بازارها و تمامی افراد)، سطح میانی (صنایع و بازارهای منفرد) و سطح خرد (اشخاص و فعالیت‌های اقتصادی) مطرح است. آن‌ها تاب‌آوری را به تاب‌آوری ایستا و تاب‌آوری پویا دسته‌بندی می‌کنند. آن‌ها، تاب‌آوری ایستا را به حفظ کارکرد در هنگام تکانه با استفاده از منابع برجای‌مانده بعد از تکانه یا شوک می‌دانند

³⁶. Briguglio, L, G. Cordina, N. Farrugia and S. Vella (2008)

³⁷. Rose and Krausman

³⁸. Boorman

³³. Berry

³⁴. Briguglio

³⁵. Briguglio, L, G. Cordina, N. Farrugia and S. Vella (2006)

دسته از بحران‌های اقتصادی و اثرات آن‌ها قابل مدیریت می‌باشد. لاجوردی و همکاران (۱۳۹۵) مؤلفه زیست محیطی را به زیرسیستم اجتماعی اضافه نموده و تغییرات در شاخص‌های سنجش هر مؤلفه ایجاد و مدل مفهومی تاب‌آوری اقتصادی را معرفی نموده و شاخص تاب‌آوری اقتصادی ایران را اندازه‌گیری کرده‌اند. نتایج پژوهش ابراهیمی و همکاران (۱۳۹۵) حاکی از ارزیابی ضعیف وضعیت فرآیند مدیریت بحران در حل معضلات بحران‌های طبیعی حوزه گردشگری شهر اردبیل می‌باشد. غیاثوند و عبدالشاه (۱۳۹۴) بیان کردند که وجه اشتراک اقتصاد مقاومتی به مفهوم «توانمندسازی اقتصاد ملی در مقابل تغییرات، مخاطرات و تهدیدهای داخلی و خارجی بر سر راه پیشرفت و دستیابی به اهداف چشم‌انداز کشور و استفاده از فرصت‌های آن‌ها» با متون علمی رایج در حوزه اقتصاد، تاب‌آوری است.

۳. روش‌شناسی پژوهش

به دلیل کمبود مطالعات کافی در حوزه تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری از روش پژوهش کیفی و در ساخت نظریه از روش نظریه داده بنیاد اشتراوس و کوربین استفاده شده است. با توجه به ماهیت کیفی پژوهش حاضر و بررسی واقعیت پدیده مورد مطالعه در پس اذهان مشارکت‌کنندگان، مبنای فلسفی آن در پارادایم تفسیرگرایی قرار می‌گیرد و از آنجا که پژوهش حاضر به دنبال شناخت مؤلفه‌های مؤثر تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری و نحوه ارتباط آن‌ها با یکدیگر می‌باشد، لذا جهت-گیری پژوهش حاضر از نظر هدف، توسعه‌ای است. رویکرد پژوهش حاضر استقرایی می‌باشد و در زمره پژوهش‌های میدانی و کتابخانه‌ای قرار می‌گیرد. از آن جهت که تحقیقات اکتشافی به دنبال جستجوی اطلاعات در حوزه‌هایی هستند که داده‌های کافی در آن موجود نبوده و محقق به دنبال آن است تا با دستیابی به اطلاعات جدید به شناخت موضوع فوق برسد و همچنین به دلیل آن که پژوهش حاضر به دنبال اکتشاف

الگوی تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری (با توجه به وجود مطالعات محدود) است، لذا این پژوهش اکتشافی تلقی می‌شود. روش‌های گردآوری داده‌ها مطالعات کتابخانه‌ای (بررسی اسناد، مقالات، پایان‌نامه‌ها و کتاب‌های فارسی و لاتین) و مصاحبه نیمه‌ساختاریافته می‌باشد. در مصاحبه نیمه-ساختاریافته از مصاحبه حضوری یا مجازی استفاده شد و طرح نظام‌مند نظریه داده بنیاد به کار گرفته شد. جامعه آماری (مشارکت‌کنندگان)، شامل خبرگان و متخصصان صنعت هتلداری (اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها، مدیران هتل‌ها و سرمایه‌گذاران در بخش صنعت توریسم) در استان گیلان هستند. روش نمونه‌گیری به صورت نمونه‌گیری نظری^{۴۱} و تا رسیدن به اشباع نظری^{۴۰} بود؛ بدین صورت که محقق به‌طور هدفمند خبرگان این حوزه را شناسایی و انتخاب نمود. در این پژوهش، ۳۰ مصاحبه انجام و در نهایت داده‌های ۲۵ مصاحبه، مناسب و به کفایت نظری رسید.

۳-۱- روایی و پایایی پژوهش

برای حصول اطمینان از روایی و پایایی پژوهش و با توجه به معیارهای ارائه شده توسط کرسول اقدام‌های زیر انجام شد (میلر و کرسول^{۴۱}، ۲۰۰۰):

۱- تطبیق توسط اعضا^{۴۲}: فرآیند تحلیل داده‌ها، مدل نهایی و گزارش نهایی توسط ۲ نفر از مصاحبه‌شوندگان (۲ نفر از مدیران هتل‌ها) بازبینی و تأیید شد.

۲- بررسی توسط همکار^{۴۳}: ۲ نفر از اساتید رشته‌های مهندسی مالی و گردشگری و ۲ نفر از دانشجویان رشته مهندسی مالی و ۲ نفر از اساتید روش تحقیق، پارادایم کدگذاری محوری را بررسی نمودند و نظرات آن‌ها در تدوین مدل به کار رفت.

۳- مشارکتی بودن پژوهش: به‌طور همزمان از مصاحبه‌شوندگان و اساتید و کارشناسان حوزه مهندسی مالی و صنعت هتلداری درخواست شد که در فرآیند تحلیل و تفسیر داده‌ها،

⁴¹ . Miller and Creswell

⁴² . Member checking

⁴³ . Peer examination

³⁹ . Theatrical Sampling

۴۰. اشباع نظری، نقطه‌ای از فرآیند نمونه‌گیری

تحقیق است که محقق فکر می‌کند با ادامه کار به

هیچ اطلاعات جدیدی دست نمی‌یابد.

محققان را یاری رسانند و از کمک‌های ارزشمند ایشان بهره گرفته شد.

۴- کثرت گرایي: کثرت گرایي در این پژوهش شامل تکثر مکانی و کثرت مشارکت‌کنندگان در پژوهش است. به این معنی که مصاحبه با مدیران هتل‌ها و فعالان صنعت گردشگری در سمت‌های مختلف انجام شد.

۵- سازماندهی فرایندهای ساخت‌یافته برای ثبت، نوشتن و تفسیر داده‌ها: تمامی مصاحبه‌ها ضبط و به‌دقت و به‌طور مفصل یادداشت برداری و پیاده‌سازی شده است. چندین بار متن پیاده شده مصاحبه‌ها برای یافتن مدلی جدید یا اصلاح مدل اولیه مورد بازنگری قرار گرفت.

۶- درگیری طولانی مدت پژوهشگر با فضای پژوهشی: جمع‌آوری میانی نظری، داده‌ها، انجام و پیاده‌سازی مصاحبه‌ها و رایزنی‌ها با فعالان صنعت گردشگری و هتلداری و بازگشت به مصاحبه‌های پیاده‌شده جهت تحلیل و تایید نهایی حدود ده ماه به‌طول انجامید.

۴. تجزیه و تحلیل داده‌ها

در نظریه داده بنیاد تجزیه و تحلیل داده‌ها در سه مرحله انجام شد. متن مصاحبه‌ها، در نرم افزار مکس کیودا ۲۰ وارد گردید، سپس داده‌های پژوهش با استفاده از سه نوع کدگذاری باز، محوری و انتخابی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و مدل تاب‌آوری مالی در صنعت هتلداری استخراج گردید. در ابتدای کدگذاری، تلاش شد که مقوله‌ها از طریق کدگذاری باز

مشخص شوند و پس از آن طی کدگذاری محوری، مقوله‌ها به یکدیگر مرتبط گردیدند و بعد از این که ارتباط بین مقوله‌ها طی کدگذاری باز و محوری شناسایی شدند، با جهت‌دهی کدگذاری انتخابی، مقوله‌های اصلی، مقوله‌های فرعی و ارتباط آن‌ها یکپارچه شده و مدل نظری توسعه یافت.

۱.۴. کدگذاری باز

در کدگذاری باز مفاهیم و مقوله‌ها شناسایی و ویژگی و ابعاد آن‌ها در داده‌ها کشف می‌شود. با بررسی داده‌های خام اولیه، مقوله‌های مقدماتی و ارتباط با پدیده استخراج می‌شوند (استراوس و کوربین^{۴۴}، ۱۹۹۸). در پژوهش حاضر در مرحله کدگذاری باز از مجموع ۲۵ مصاحبه ۲۰۲۷ کد توصیفی استخراج گردید.

۲.۴. کدگذاری محوری

در این پژوهش، ۲۰۲۷ کد اولیه مستخرج و بر اساس آن در نهایت در قالب ۱۱۱ مفهوم و ۴۳ مقوله فرعی و ۱۸ مقوله اصلی دسته‌بندی شده است. در جدول‌های ۱ الی ۶، مفاهیم و مقوله‌های مرتبط با اجزای اصلی مدل نشان داده شده است.

۱.۲.۴. پدیده محوری: در این پژوهش، مقوله تاب‌آوری مالی به‌عنوان پدیده محوری یا کانونی شناسایی و تبیین گردید. از دیدگاه مصاحبه‌شوندگان "مدیریت درآمد"، "مدیریت هزینه" و "سازماندهی مخاطرات" به‌عنوان عوامل اصلی شکل‌گیری تاب‌آوری مالی لحاظ شد. بر اساس تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها، پدیده محوری مدل پژوهش مطابق جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱- شکل‌گیری مقوله‌های فرعی و اصلی مرتبط با شرایط پدیده محوری

پدیده محوری	مقوله اصلی	مقوله فرعی	مفاهیم
مدیریت درآمد	پایداری منابع درآمدی، نای ارزی، انعطاف‌پذیری سرمایه، حجم سرمایه در گردش، افزایش بهره‌وری انسانی		
مدیریت هزینه	کنترل هزینه‌ها	قیمت‌گذاری بهینه	بازاریابی مناسب، تقسیم‌بندی بازار، تناسب قیمت و زمان بهینه نمودن بهای تمام‌شده فعالیت‌ها، کاهش هزینه‌های ثابت
برنامه‌ریزی هزینه‌ها	مالی، فزونی منافع بر مخارج، هزینه‌های پیشگیری، بهینه‌سازی هزینه‌ها		

⁴⁴ . Strauss, A. L. and Corbin, J. M.

سازماندهی مخاطران	ارزیابی خطر	شناسایی مخاطرات، ارزیابی مخاطرات، آسیب‌پذیری و اثرات آن
واکنش‌پذیری	واکنش‌پذیری	نرات اولیه تهدیدها و بحران‌ها، مدیریت واکنش‌های اضطراری، توانایی تحد
بازیابی	بازیابی	و ارتقاء سیاست‌های مقاومت در برابر بحران، گذر از بحران با کمترین هزی

شکل‌گیری تاب‌آوری مالی هتل‌ها در شرایط بحران اشاره کردند که محقق این عوامل را به‌عنوان پدیده محوری در ۷ مقوله فرعی "پایداری منابع درآمدی"، "قیمت‌گذاری بهینه"، "کنترل هزینه‌ها"، "برنامه‌ریزی هزینه‌ها"، "ارزیابی خطر"، "واکنش‌پذیری" و "بازیابی" دسته‌بندی نمود و سپس در ۳ دسته عوامل: "مدیریت درآمد"، "مدیریت هزینه" و "سازماندهی مخاطرات" جای داد.

۲،۲،۴. شرایط علی: بر اساس تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها، شرایط علی تأثیرگذار بر پدیده محوری مدل پژوهش مطابق جدول ۲ ارائه شده است.

مصاحبه‌شوندگان به مفاهیم "درآمدهای ارزی"، "انعطاف-پذیری سرمایه"، "حجم سرمایه در گردش"، "افزایش بهره‌وری نیروی انسانی"، "بازاریابی مناسب"، "تقسیم‌بندی بازار"، "تناسب قیمت و زمان"، "بهینه نمودن بهای تمام شده فعالیت‌ها"، "کاهش هزینه‌های ثابت"، "انضباط مالی"، "فزونی منافع بر مخارج"، "هزینه‌های پیشگیری"، "بهینه‌سازی هزینه-های متغیر"، "شناسایی مخاطرات"، "ارزیابی مخاطرات"، "آسیب‌پذیری و اثرات آن"، "تحمل اثرات اولیه تهدیدها و بحران‌ها"، "مدیریت واکنش‌های اضطراری"، "توانایی تحمل شرایط"، "تداوم و ارتقاء سیاست‌های مقاومت در برابر بحران" و "گذر از بحران با کمترین هزینه مالی" به‌عنوان عوامل اصلی

جدول ۲- شکل‌گیری مقوله‌های فرعی و اصلی مرتبط با شرایط علی

شرایط علی	مقوله اصلی	مقوله فرعی	مفاهیم
	ساختار سیاسی	سیاست خارجی	تعامل سازنده با دنیا، فرآیند صدور روایت، تصویر ذهنی مثبت از ایران در سطح بین‌الملل
	کشور	سیاست داخلی	تأمین امنیت، ایدئولوژی سیاسی حاکم بر کشور، تنش‌ها و آشوب‌های داخلی
	زیرساخت‌های صنعت	حمل و نقل	جاده‌ها و بنادر، صنعت هوایی کشور، شبکه‌های ریلی
	توریسم	بهداشت	نهادها و مراکز بهداشتی، سطح بهداشت جامعه
		اماکن اقامتی	تنوع و گستردگی اماکن اقامتی، اماکن اقامتی استاندارد
		خدمات مالی	خدمات بانکی بین‌المللی، دسترسی آسان به بازارهای مالی
	اقتصاد کلان کشور	ثبات اقتصاد کلان	ثبات قیمت‌ها، رشد اقتصادی، ثبات نرخ ارز
	تاب‌آوری اقتصاد کلان	تاب‌آوری اقتصاد کلان	توانایی اقتصاد کلان در جذب مخاطرات موقت یا دائم، توانایی اقتصاد کلان در انطباق با تغییرات، سرعت برگشت اقتصاد به وضعیت تعادلی قبل از مخاطرات

"دسترسی آسان به بازارهای مالی"، "ثبات قیمت‌ها"، "رشد اقتصادی"، "ثبات نرخ ارز"، "توانایی اقتصاد کلان در جذب مخاطرات موقت یا دائم"، "توانایی اقتصاد کلان در انطباق با تغییرات" و "سرعت برگشت اقتصاد به وضعیت تعادلی قبل از مخاطرات" به‌عنوان دلایل اصلی به‌وجود آورنده تاب‌آوری مالی هتل‌ها در شرایط بحران اشاره کردند که محقق، این عوامل را به‌عنوان شرایط علی در ۸ مقوله فرعی "سیاست

مصاحبه‌شوندگان به مفاهیم "تعامل سازنده با دنیا"، "فرآیند صدور روایت"، "تصویر ذهنی مثبت از ایران در سطح بین-الملل"، "تأمین امنیت"، "ایدئولوژی سیاسی حاکم بر کشور"، "تنش‌ها و آشوب‌های داخلی"، "جاده‌ها و بنادر"، "صنعت هوایی کشور"، "شبکه‌های ریلی"، "نهادها و مراکز بهداشتی"، "سطح بهداشت جامعه"، "تنوع و گستردگی اماکن اقامتی"، "اماکن اقامتی استاندارد"، "خدمات بانکی بین‌المللی"،

۳,۲,۴. شرایط زمینه‌ای: بر اساس تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها، شرایط زمینه‌ای تأثیرگذار بر پدیده محوری مدل پژوهش مطابق جدول ۳ نمایان است.

خارجی"، "سیاست داخلی"، "حمل و نقل، "بهداشت"، "اماکن اقامتی"، "خدمات مالی"، "ثبات اقتصاد کلان" و "تاب‌آوری اقتصاد کلان" دسته بندی نمود و سپس در ۳ دسته عوامل "ساختار سیاسی کشور"، "زیرساخت‌های صنعت توریسم" و "اقتصاد کلان کشور" در نظر گرفت.

جدول 3- شکل گیری مقوله‌های فرعی و اصلی مرتبط با شرایط زمینه‌ای

شرایط زمینه‌ای	مقوله اصلی	مقوله فرعی	مفاهیم
بسترهای قانونی	سیاست‌ها	چشم‌انداز ۱۴۰۴ کشور، برنامه‌های توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی کشور، سند راهبردی توسعه گردشگری	
قوانین و مقررات	قوانین و مقررات	قوانین اخذ روایید گردشگری، قوانین کار و تأمین اجتماعی، قوانین مصوب سازمان میراث فرهنگی و گردشگری	
ملاحظات فرهنگی و اجتماعی	فرهنگ و ارزش‌های جامعه	رسوم و باورها، مذهب و اعتقادات دینی، سطح دموکراسی در جامعه، روابط فرهنگی اقوام کشور با یکدیگر، میزان پذیرش اجتماعی گردشگری	
موقعیت جغرافیایی و آب و هوایی کشور	آب و هوا	تنوع آب و هوایی، هوای پاک	
	موقعیت جغرافیایی	عملکرد زیست محیطی کشور، ارتباط جغرافیایی با سایر کشورها، همجواری با کشورهای ثروتمند	

که محقق این شرایط را در ۶ مقوله فرعی "سیاست‌ها"، "قوانین و مقررات"، "فرهنگ و ارزش‌های جامعه"، "مسائل اجتماعی"، "آب و هوا" و "موقعیت جغرافیایی" دسته بندی نمود و سپس در ۳ دسته عوامل: "بسترهای قانونی"، "ملاحظات فرهنگی و اجتماعی" و "موقعیت جغرافیایی و آب و هوایی کشور" در نظر گرفت.

مصاحبه شوندگان به مفاهیم "چشم‌انداز ۱۴۰۴ کشور"، "برنامه‌های توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی کشور"، "سند راهبردی توسعه گردشگری"، "قوانین اخذ روایید گردشگری"، "قوانین کار و تأمین اجتماعی"، "قوانین مصوب سازمان میراث فرهنگی و گردشگری"، "رسوم و باورها"، "مذهب و اعتقادات دینی"، "سطح دموکراسی در جامعه"، "روابط فرهنگی اقوام کشور با یکدیگر"، "میزان پذیرش اجتماعی گردشگری"، "تنوع آب و هوایی"، "هوای پاک"، "عملکرد زیست محیطی کشور"، "ارتباط جغرافیایی با سایر کشورها" و "همجواری با کشورهای ثروتمند" اشاره نمودند

۴,۲,۴. شرایط مداخله‌گر: بر اساس تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها، شرایط مداخله‌گر تأثیرگذار بر پدیده محوری مدل پژوهش مطابق جدول ۴ بیان شده است.

جدول ۴- شکل گیری مقوله‌های فرعی و اصلی مرتبط با شرایط مداخله‌گر

شرایط مداخله‌گر	مقوله اصلی	مقوله فرعی	مفاهیم
حفظ محیط زیست	حفاظت از منابع گردشگری	حفاظت از منابع طبیعی، حفاظت از میراث فرهنگی، حفاظت از تنوع زیستی	
	ملاحظات زیست محیطی	آلودگی‌های صنعتی، شکنندگی‌های زیست محیطی	

طبق دیدگاه پاسخ‌دهندگان عوامل: "حفاظت از منابع طبیعی"، "حفاظت از میراث فرهنگی"، "حفاظت از تنوع زیستی"، "آلودگی‌های صنعتی" و "شکنندگی‌های زیست محیطی" همگی از عواملی هستند که هتل می‌تواند با کنترل آن‌ها تاب‌آوری مالی

خود را بهبود بخشد که عوامل شناسایی شده در ۲ دسته "حفاظت از منابع گردشگری" و "ملاحظات زیست محیطی" و در مجموع به‌عنوان "حفظ محیط زیست" شناسایی شدند.

۵,۲,۴. راهبردها: بر اساس تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها، راهبردهای موجود برای اداره، کنترل و برخورد با پدیده محوری مدل پژوهش مطابق جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۵- شکل‌گیری مقوله‌های فرعی و اصلی مرتبط با شرایط راهبردها

راهبردها	صلی	رعی
	نیروی انسانی	و یادگیری
		موزش‌های مرتبط با صنعت توریسم در مراکز علمی کشور، ارتقاء دانش اجتماعی، بت مهارت‌های نیروی انسانی
		مقابله با شرایط دشوار، ایجاد توانایی در افراد جهت تطبیق فعالیت‌ها با شرایط م
		نطاق‌پذیری مالی در نیروی انسانی، ایجاد صندوق‌های حمایتی برای نیروی انسا،
	همکاری‌های	و ورود گردشگران
	ی	سازمان گردشگری با سازمان حفاظت محیط زیست، تعامل نیروی انتظامی، کمک وزارت کشور به رونق صنعت توریسم
		ابلیت‌های گردشگری در سطح بین‌الملل، کمک صدا و سیما به آگاه‌سازی و گف:
	صنعت توریسم	ف
		زار هدف، بخش‌بندی بازار، شناسایی جهت‌گیری بازار
	آزاریابی	اندگاری توریست، برندسازی
	تأمین مالی بهینه لی ارزان	مایت مالی از طرف حاکمیت، تسهیلات خرد و کم بهره بانکی، جذب سرمایه‌گذار
		بازار سرمایه، تأمین مالی جمعی، ایجاد صندوق‌های سرمایه‌گذاری
		مدیریت ریسک منابع
	فناوری نوین	بازاریابی دیجیتال
		تحلیل داده
		فناوری نوین، مصنوعی، فناوری بلاک چین، رباتیک، اپلیکیشن موبایل، واقعیت مجازی، واقعیه

"بخش‌بندی بازار"، "شناسایی جهت‌گیری بازار"، "میزان ماندگاری توریست"، "برندسازی"، "جلب حمایت مالی از طرف حاکمیت"، "تسهیلات خرد و کم‌بهره بانکی"، "جذب سرمایه‌گذاری خارجی در قالب قرارداد مشارکت"، "بازار سرمایه"، "تأمین مالی جمعی"، "ایجاد صندوق‌های سرمایه‌گذاری"، "ریسک‌های سیستماتیک"، "ریسک‌های غیر سیستماتیک"، "سیستماتیک"، "رسانه‌های اجتماعی"، "بازاریابی دیجیتال"، "داده کاوی"، "بیگ دیتا"، "هوش مصنوعی"، "فناوری بلاک چین"، "رباتیک"، "اپلیکیشن موبایل"، "واقعیت مجازی" و "واقعیت افزوده" به‌عنوان راهبردهای تاب‌آوری مالی هتل‌ها در شرایط بحران اشاره کردند که محقق این عوامل را به‌عنوان

مصاحبه‌شوندگان به مفاهیم "توسعه آموزش‌های مرتبط با صنعت توریسم در مراکز علمی کشور"، "ارتقاء دانش اجتماعی و اقتصادی افراد"، "تقویت مهارت‌های نیروی انسانی"، "توانایی مقابله با شرایط دشوار"، "ایجاد توانایی در افراد جهت تطبیق فعالیت‌ها با شرایط مختلف"، "ایجاد انعطاف‌پذیری مالی در نیروی انسانی"، "ایجاد صندوق‌های حمایتی برای نیروی انسانی"، "تعامل سازمان گردشگری با سازمان حفاظت محیط زیست"، "تعامل نیروی انتظامی با سازمان گردشگری"، "کمک وزارت کشور به رونق صنعت توریسم"، "ترویج قابلیت‌های گردشگری در سطح بین‌الملل"، "کمک صدا و سیما به آگاه‌سازی و گفتمان‌سازی گردشگری"، "یافتن بازار هدف"،

راهبردها در ۱۳ مقوله فرعی "آموزش و یادگیری"، "انعطاف‌پذیری افراد"، "تقویت مالی افراد"، "تسهیل ورود گردشگران"، "ترویج گردشگری"، "بازار هدف"، "اهداف بازاریابی"، "منابع مالی ارزان"، "منابع مالی پایدار"، "مدیریت ریسک منابع"، "بازاریابی دیجیتال"، "تحلیل داده" و "فناوری نوین" دسته بندی نمود و سپس در ۵ دسته "تقویت نیروی

انسانی"، "تقویت همکاری‌های بین‌نهادی"، "بازاریابی صنعت توریسم"، "تأمین مالی بهینه" و "فناوری نوین" جای داد. ۶,۲,۴ پیامدها: بر اساس تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها، پیامدهای استفاده از راهبردهای مدل پژوهش مطابق جدول ۶ ارائه شده است.

جدول ۶- شکل‌گیری مقوله‌های فرعی و اصلی مرتبط با شرایط پیامدها و نتایج

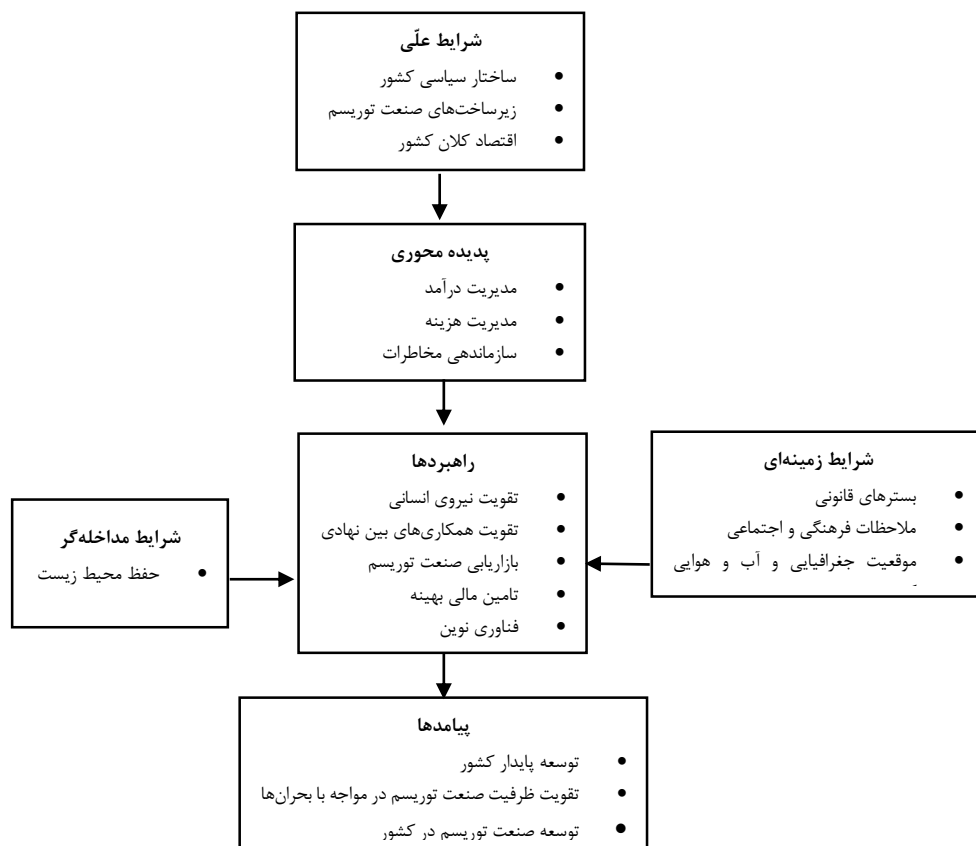
مفاهیم	مقوله فرعی	مقوله اصلی	نتایج
رشد اقتصادی، ایجاد فرصت‌های شغلی جدید، ارزآوری و جلوگیری از خروج ارز	توسعه اقتصادی کشور	توسعه پایدار کشور	تقویت ظرفیت صنعت توریسم در مواجهه با بحران‌ها
همبستگی و انسجام ملی، کاهش میزان مهاجرت، گسترش مبادلات و همکاری‌های بین‌المللی، امنیت اجتماعی	توسعه اجتماعی کشور		
استانداردسازی فعالیت‌های صنعت، توانایی پیش‌بینی تقاضای آینده شناسایی سریع شوک‌ها، استحکام مالی، جلوگیری از تبدیل شوک‌ها به بحران	بهبود عملکرد پذیرش توریسم مقاومت در برابر شوک‌های خارجی	تقویت ظرفیت صنعت توریسم در مواجهه با بحران‌ها	توسعه صنعت توریسم در کشور
استقلال مالی، دستیابی به ساختار مطلوب مالی، دستیابی به فرصت‌های سودآور آیند ایجاد مزیت از فرصت‌های غیرمنتظره	انعطاف‌پذیری مالی		
افزایش بازده سرمایه‌گذاری، ورود سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی جدید	سرمایه‌گذاری در صنعت توریسم	توسعه صنعت توریسم در کشور	رشد عملکردی صنعت توریسم کشور در صنعت توریسم
رضایتمندی گردشگران، افزایش بهره‌وری صنعت توریسم، بهبود رقابت‌پذیری کشور در صنعت توریسم	رشد عملکردی صنعت توریسم		

مقوله فرعی "توسعه اقتصادی کشور"، "توسعه اجتماعی کشور"، "بهبود عملکرد پذیرش توریسم"، "مقاومت در برابر شوک‌های خارجی"، "انعطاف‌پذیری مالی"، "سرمایه‌گذاری در صنعت توریسم" و "رشد عملکردی صنعت توریسم" دسته‌بندی نمود و سپس در ۳ دسته "توسعه پایدار کشور"، "تقویت ظرفیت صنعت توریسم در مواجهه با بحران‌ها" و "توسعه صنعت توریسم" در کشور لحاظ نمود.

۳,۴. کدگذاری انتخابی

کدگذاری انتخابی بر اساس نتایج کدگذاری باز و کدگذاری محوری، مرحله اصلی نظریه‌پردازی است. چارچوب نهایی مدل پارادایمی تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری در شرایط بحران شامل اجزاء شش‌گانه شرایط علی، پدیده محوری، شرایط زمینه‌ای، راهبردها، شرایط مداخله‌گر و پیامدها در شکل ۱ نمایان است.

مصاحبه‌شوندگان به مفاهیم "رشد اقتصادی"، "ایجاد فرصت‌های شغلی جدید"، "ارزآوری و جلوگیری از خروج ارز"، "همبستگی و انسجام ملی"، "کاهش میزان مهاجرت"، "گسترش مبادلات و همکاری‌های بین‌المللی"، "امنیت اجتماعی"، "استانداردسازی فعالیت‌های صنعت"، "توانایی پیش‌بینی تقاضای آینده"، "شناسایی سریع شوک‌ها"، "استحکام مالی"، "جلوگیری از تبدیل شوک‌ها به بحران"، "استقلال مالی"، "دستیابی به ساختار مطلوب مالی"، "دستیابی به فرصت‌های سودآور آینده"، "ایجاد مزیت از فرصت‌های غیرمنتظره"، "افزایش بازده سرمایه‌گذاری"، "ورود سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی جدید"، "رضایتمندی گردشگران"، "افزایش بهره‌وری صنعت توریسم" و "بهبود رقابت‌پذیری کشور در صنعت توریسم" به‌عنوان پیامدهای راهبردهای تاب‌آوری مالی هتل‌ها در شرایط بحران اشاره کردند که محقق این عوامل را در ۷

شکل ۱: مدل تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری در شرایط بحران (منبع: یافته‌های پژوهشگر)

عامل مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها و نتایج و ۱۸ مقوله اصلی شناسایی شد.

بررسی‌ها نشان می‌دهد که پژوهش کاملی در مورد تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری در شرایط بحران در ایران انجام نشده است. از این رو، نتایج مقاله حاضر می‌تواند باعث تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری در شرایط بحران در آینده شود. به‌عنوان یافته کلیدی مقاله حاضر، مدل پیشنهادی برای تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری در شرایط بحران مطابق شکل ۱ ارائه شد. در نهایت هر کدام از مقوله‌ها و مفاهیم مدل (به‌عنوان مدل پیشنهادی مستخرج از این پژوهش) براساس نتایج کیفی تحقیق بحث و نتیجه‌گیری شده است:

یافته‌های این پژوهش با نگاه کابزون و همکاران (۲۰۱۹) در مفهوم "بهبود امنیت" و "ثبات قیمت" و نیز با دیدگاه مجمع جهانی اقتصاد (۲۰۱۳) در مؤلفه‌های "ثبات"، "نظام تدبیر

۵. بحث و نتیجه‌گیری

به‌منظور دستیابی به هدف پژوهش (تعیین مقوله‌های اصلی و فرعی و مفاهیم تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری در شرایط بحران و نیز ارائه مدل مناسب)، پس از مصاحبه با خبرگان هتلداری، متن مصاحبه به عناصر دارای پیام در خطوط (پاراگراف‌ها) تفکیک شد تا کدهای آن استخراج شوند. متن هر مصاحبه چندبار خوانده و جملات اصلی آن استخراج شد و به‌صورت کدهایی ثبت گردید. این فرآیند به‌صورت کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی انجام شد. به‌طور کلی، نتایج حاصل از مصاحبه‌ها براساس دیدگاه خبرگان در ۶ بعد اصلی: پدیده محوری (تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری در شرایط بحران)، شرایط عالی، شرایط زمینه‌ای،

این که کارکرد خود را از دست بدهد؛ نیز به گفته هیلی و هوگز (۲۰۱۴)، مفهوم تاب‌آوری از نظر وزارت خزانهداری نیوزیلند، شامل: ظرفیت بخش‌های عمومی، خصوصی و مدنی برای مقاومت در برابر اختلال، جذب اثرات اختلال، عمل مؤثر در مواجهه با بحران، سازگاری با شرایط در حال تغییر از جمله تغییرات آب و هوایی در طول زمان است که این موارد با نتایج پژوهش ما به‌عنوان مفهوم در مقوله فرعی "واکنش پذیری" در مؤلفه "پدیده محوری" سازگار است. یافته‌های پژوهش صفی و مقدم (۱۳۹۳) در مورد "هماهنگی سازمان‌های ذیربط" با نتایج پژوهش ما که "تقویت همکاری‌های بین‌نهادی" را به‌عنوان راهبردها در نظر گرفتیم، هم‌راستا است. پژوهش صفی و مقدم (۱۳۹۳) و بریگولیو و همکاران (۲۰۰۶) تأیید می‌نمایند که توسعه اقتصادی کشور و توسعه اجتماعی کشور در توسعه پایدار کشور تأثیرگذار است که در پژوهش ما به‌عنوان مؤلفه "پیامدها و نتایج" لحاظ شد. یافته‌های پژوهش کولز (۲۰۲۱) در مورد "تغییرات آب و هوایی" با نتایج پژوهش ما که "موقعیت جغرافیایی" و "آب و هوایی کشور" را به‌عنوان "شرایط زمینه‌ای" در نظر گرفتیم، انطباق نسبی دارد. پژوهش بریگولیو و همکاران (۲۰۰۶)، مؤلفه‌های تاب‌آوری را شامل ثبات اقتصاد کلان و حکمرانی خوب می‌داند و نیز از نظر بورمن و همکاران (۲۰۱۳)، تاب‌آوری یک کشور تابع دولت و حکومت به‌طور کلی، قدرت نهادها، ساختار اقتصاد شامل مواردی مانند: تنوع و وابستگی صادراتی، ارتباط با بازارهای مالی جهانی و عوامل مشابه دیگر، فضای تصمیم‌گیری در هر زمان، به‌خصوص سیاست‌های پولی، مالی و ذخایر است که نتایج پژوهش ما را در تعیین مقوله‌های اصلی اقتصاد کلان کشور و ساختار سیاسی کشور به‌عنوان مؤلفه "شرایط علی" تأیید می‌نماید. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، اغلب اجزای الگوی تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری در شرایط بحران که در این پژوهش ارائه شده با پیشینه موجود مطابقت دارد؛ اما با وجود شباهت‌های زیاد بسیاری از مؤلفه‌ها و عوامل خاص در این مدل معرفی و مورد تأکید قرار گرفته است.

نتایج حاصل، گویای آن است که: ۱- اجزای اصلی تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری در شرایط بحران، شامل: مدیریت درآمد، مدیریت هزینه و سازماندهی مخاطرات می‌باشد؛ ۲- عواملی

(انعطاف‌پذیری)، "واکنش پذیری" و "بازیابی" برای تعریف تاب‌آوری همخوانی دارد. پژوهش‌های پیشین نشان دادند که چاوشی و کبیریان (۱۳۹۹)، به مقوله "قوانین و مقررات" اذعان داشتند که در پژوهش ما به‌عنوان مقوله فرعی لحاظ شد؛ حسونود و همکاران (۱۳۹۸) و خلیلی فرد و همکاران (۱۳۹۹) به مقوله "هزینه و درآمد" اشاره داشتند که در پژوهش ما به‌عنوان مقوله اصلی "مدیریت درآمد" و "مدیریت هزینه" در مؤلفه "پدیده محوری" لحاظ شد و یاراحمدی و صالحی (۱۳۹۸) و صفی و مقدم (۱۳۹۳) به مقوله "امنیت" اشاره داشتند که در پژوهش ما نیز مفهوم "امنیت اجتماعی" در مقوله فرعی "توسعه اجتماعی کشور" در نظر گرفته شد. به‌علاوه، یاراحمدی و صالحی (۱۳۹۸) به مقوله‌های "زیست محیطی" و "بهداشت" در پژوهش بررسی تأثیر مدیریت بحران در صنعت گردشگری اشاره داشتند و نیز لاجوردی و همکاران (۱۳۹۵) در برآورد شاخص تاب‌آوری اقتصادی و همچنین بریگولیو (۲۰۰۹) در بررسی مؤلفه‌های تاب‌آوری اقتصادی به مقوله "زیست محیطی" و صفی و مقدم (۱۳۹۳) در بررسی وضعیت گردشگری به مقوله‌های "زیست محیطی"، "حمل و نقل" و "اماکن اقامتی" اشاره داشتند که با نتایج تحقیق ما در "ساختار صنعت گردشگری" به‌عنوان مؤلفه "شرایط علی" سازگار است. همچنین سبحانی و شادی (۱۳۹۵) و نظری مقدم و همکاران (۱۳۹۳) به مقوله "بازاریابی" و نیز صفی و مقدم (۱۳۹۳) به‌طور تلویحی به مقوله بازاریابی اشاره داشتند، همان‌طور که در پژوهش ما نیز بازاریابی صنعت گردشگری به‌عنوان مقوله اصلی در نظر گرفته شد. به‌علاوه محمدی و همکاران (۱۳۹۶) در تبیین مؤلفه‌های تاب‌آوری اقتصادی و رز و کراسمن (۲۰۱۳) در تعیین چارچوب اقتصادی برای توسعه شاخص انعطاف‌پذیری برای بازاریابی تجارت به مقوله "بازیابی" اشاره داشتند که در پژوهش ما به‌عنوان مقوله فرعی در مؤلفه "پدیده محوری" بیان شد. محمدی و همکاران (۱۳۹۶) به مقوله‌های "مقاومت و مقابله با اثرات منفی" و "سازگاری با شرایط" در پژوهش خود اذعان داشتند؛ به‌علاوه غیاثوند و عبدالشاه (۱۳۹۴) معتقدند که زمانی سیستم اجتماعی تاب آور است که بتواند مخاطرات موقت یا دائم را جذب کرده و خود را با شرایط به‌سرعت در حال تغییر انطباق دهد بدون

مسئولین صدا و سیمای کشور پیشنهاد می‌شود که انیمیشنی با هدف بهبود عملکرد صنعت هتلداری در شرایط بحران تولید نمایند تا به فرهنگ‌سازی مناسب برای صنعت گردشگری منجر شود. بنابراین این پژوهش زمینه‌ای را برای پژوهش‌های آتی فراهم نمود تا گامی بلند در راستای سیاست‌گذاری کلان به‌منظور حفظ امنیت گردشگران و توسعه زیرساخت‌های این صنعت و توسعه پایدار کشور برداشته شود و شاهد اعتلای روزافزون این صنعت برای استفاده بهینه گردشگران و افزایش درآمد برای ذی‌نفعان صنعت هتلداری باشیم.

۶. منابع

ابراهیمی، مهدی. زرغام بروجنی، حمید و سخندان، الناز. (۱۳۹۵). «ارزیابی عملکرد فرآیند مدیریت بحران مقصدهای گردشگری». فصلنامه مطالعات مدیریت راهبردی، ۷(۲۸)، ۱۰۳-۱۲۳.

بازرگان هرندی، عباس. (۱۳۸۷). «روش تحقیق آمیخته؛ رویکردی برتر برای مطالعات مدیریت». دانش مدیریت، ۲۱(۴)، ۱۹-۳۶.

بازرگان هرندی، عباس. (۱۳۹۶). مقدمه‌ای بر روش‌های تحقیق کیفی و آمیخته؛ رویکردهای متداول در علوم رفتاری، تهران، انتشارات دیدار.

چاوشی، سیدکاظم و کبیریان، محمدحسین. (۲۰۲۰). «ارایه الگوی تاب‌آوری بازار سرمایه ایران با مدلسازی معادلات ساختاری». مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار، ۱۱(۴۳)، ۱۳۰-۱۰۶.

حسنوند، افسانه. یاسوری، مجید و حاجی‌نژاد، علی. (۱۳۹۸). «بررسی عوامل مؤثر بر تاب‌آوری اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی بعد از رخداد زلزله (مورد مطالعه: دهستان سیلاخور شهرستان دورود)». جغرافیا و مخاطرات محیطی، ۸(۴)، ۵۱-۶۶.

خلیلی‌فرد، رامین. احمدی، فائز و حسینی، سیده فاطمه. (۱۳۹۹). «مدیریت پایدار مالی، کنترل هزینه‌ها و رشد درآمدهای داخلی». چهارمین کنفرانس بین‌المللی مدیریت امور مالی، تجارت، بانک، اقتصاد و حسابداری.

که باعث تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری در شرایط بحران می‌شوند، شامل: ساختار سیاسی کشور، زیرساخت‌های صنعت توریسم و اقتصاد کلان کشور می‌باشد؛ ۳- راهبردهایی وجود دارند که در کنش با تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری در شرایط بحران هستند که شامل: تقویت نیروی انسانی، تقویت همکاری‌های بین‌نهادی، بازاریابی صنعت توریسم، تأمین مالی بهینه و فناوری نوین است؛ ۴- نتایج و پیامدهای این پژوهش به‌عنوان: توسعه پایدار کشور، تقویت ظرفیت صنعت توریسم در مواجهه با بحران‌ها و توسعه صنعت توریسم در کشور شناسایی شدند؛ ۵- توجه به شرایط زمینه‌ای که می‌تواند همه مقوله‌ها و مفاهیم تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری را تحت تأثیر قرار دهد، بسیار مهم است. این شرایط زمینه‌ای، شامل: بسترهای قانونی، ملاحظات فرهنگی و اجتماعی، موقعیت جغرافیایی و آب و هوایی کشور است؛ ۶- شرایط دیگری وجود دارند که تحت عنوان متغیرها (عامل مداخله‌گر) نام برده می‌شود، این عامل بر رابطه بین پدیده محوری و راهبردها و همچنین رابطه بین پیامدها و راهبردها، تأثیرگذار بوده و به اصطلاح نقش مداخله‌گر را ایفا می‌کنند، این عامل، شامل: حفظ محیط زیست است.

نتایج این پژوهش اطلاعات سودمندی را در مورد عوامل اثرگذار بر تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری در شرایط بحران در اختیار استفاده‌کنندگان آن قرار می‌دهد و این نتایج می‌تواند در برنامه‌ریزی برای انجام فعالیت‌های هتلداری به‌ویژه مالی مورد استفاده قرار بگیرد. به‌نظر می‌رسد تاب‌آوری مالی صنعت هتلداری در شرایط بحران موضوعی است که به‌ویژه در شرایط کرونا و پساکرونا باید به‌شکل جدی به آن پرداخته شود و در راستای بهبود عملکرد صنعت هتلداری در شرایط بحران برنامه‌ریزی نمود. لذا این پژوهش می‌تواند به دست‌اندرکاران و نهادهای نظارتی هتلداری به‌ویژه وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در سیاست‌گذاری و وضع قانون یاری رساند و راهبردهایی را به‌ویژه برای به‌کارگیری فناوری نوین در هتلداری توصیه نماید که به کاهش هزینه‌ها و افزایش درآمدها منجر می‌شود. نیز به متولیان و نهادهای نظارتی در صنعت هتلداری، توصیه می‌شود حمایت لازم را از پروژه‌های توسعه زیرساخت‌های این صنعت فراهم آورند. به‌علاوه به

Berry, C., Ryan-Collins, J., and Greenham, T. (2015). «Financial System Resilience Index: Building a Strong Financial System». *New Economics Foundation*.

Boorman, J., Fajgenbaum, J., Ferhani, H., Bhaskaran, M., Arnold, D., and Kohli, H. A. (2013). «The Centennial resilience index: Measuring countries' resilience to shock». *Global Journal of Emerging Market Economies*, 5(2), 57-98.

Briguglio L, Cordina G, Farrugia N, Vella S. (2008). «Economic vulnerability and resilience: concepts and measurements». *Oxf Dev Stud*, 37(3), 1810-2611.

Briguglio, L. (2014). «A vulnerability and resilience framework for small states».

Buheji M. (2018). «Understanding the Power of Resilience Economy: An Inter-Disciplinary Perspective to Change the World Attitude to Socio-Economic Crisis». *AuthorHouse*.

Cabezon E, Hunter L, Tumbarello P, Washimi K, Wu Y. (2019). «Enhancing macroeconomic resilience to natural disasters and climate change in the small states of the Pacific». *Asian Pac Econ Lit*, 33(1), 113-30.

Cartier, E.A. and Taylor, L. L. (2020). «Living in a wildfire: The relationship between crisis management and community resilience in a tourism-based destination». *Tourism Management Perspectives*, 34, 100635, 1-12.

Coles, T. (2021). «Tourism, Brexit and the climate crisis: on intersecting crises and their effects». *Journal of Sustainable Tourism*, 29(9), 1529-1546.

E rtaş, M., Sel, Z. G., Kırlar-Can, B., and Tütüncü, Ö. (2021). «Effects of crisis on crisis management practices: a case from

دانایی‌فرد، حسن و اسلامی، آذر. (۱۳۹۰). کاربرد استراتژی پژوهشی نظریه داده بنیاد در عمل، ساخت نظریه بی‌تفاوتی سازمانی، انتشارات دانشگاه امام صادق (ع).

دانایی‌فرد، حسن و امامی، سید مجتبی. (۱۳۸۶). «استراتژی‌های پژوهش کیفی: تأملی بر نظریه‌پردازی داده بنیاد». *اندیشه مدیریت راهبردی*، ۱(۲)، ۶۹-۹۸.

سالم قهفرخی، امین. رضایی، سید رضا. رستمی، محسن و علیخواه، ساهره (۱۳۹۹). «جایگاه تاب‌آوری سازمانی در مدیریت بحران‌ها و فجایع گردشگری». *پژوهش‌های گردشگری و توسعه پایدار*، ۱(۳)، ۲۵-۴۰.

سبحانی، جاوید و شادی، محمدعلی. (۱۳۹۵). «مطالعه نقش بازاریابی هتل‌ها در توسعه گردشگری ایران». *دومین کنفرانس بین‌المللی ایده‌های نوین در مدیریت، اقتصاد و حسابداری*. سنگاپور.

صفی، سمیه و مقدم، مریم. (۱۳۹۳). «نقش صنعت هتلداری در توسعه گردشگری با بررسی آمار گردشگران و میزان اقامت در هتل‌های همدان». *اولین کنفرانس ملی جغرافیا، گردشگری، منابع طبیعی و توسعه پایدار*. تهران.

غیاثوند، ابوالفضل و عبدالشاه، فاطمه. (۱۳۹۴). «شاخص‌های تاب‌آوری اقتصادی». *روند (روند پژوهش‌های اقتصادی)*، ۲۲(۷۱)، ۷۹-۱۰۶.

غیاثوند، ابوالفضل و عبدالشاه، فاطمه. (۱۳۹۴). «مفهوم و ارزیابی تاب‌آوری اقتصادی ایران». *فصلنامه پژوهشنامه اقتصادی*، ۱۵(۵۹)، ۱۶۱-۱۸۷.

محمدی، تیمور؛ شاکری، عباس؛ تقوی، مهدی و احمدی، مهدی. (۲۰۱۸). «تبیین مفهوم، ابعاد و مؤلفه‌های تاب‌آوری اقتصادی». *مطالعات راهبردی بسیج*، ۲۰(۷۵)، ۸۹-۱۲۰.

نظری مقدم، اسرین. سیاحیان دهکردی، مژده و فراهانی، بنفشه. (۱۳۹۳). «نگاهی به سبک‌های بازاریابی در هتل‌های ایران». *همایش ملی گردشگری، سرمایه‌های ملی و چشم‌انداز آینده*. اصفهان.

یاراحمدی، محمدهادی و صالحی، عصمت. (۱۳۹۸). «بررسی تأثیر مدیریت بحران بر صنعت گردشگری». *سومین کنفرانس بین‌المللی مدیریت، مهندسی صنایع، اقتصاد و حسابداری*.

- Prayag, G. (2018). «Symbiotic relationship or not? Understanding resilience and crisis management in tourism». *Tourism Management Perspectives*, 25, 133-135.
- Rahman Barbhuiya, M. and Chatterjee, D. (2020). «Vulnerability and resilience of the tourism sector in India: Effects of natural disasters and internal conflict». *Tourism Management Perspectives*, 33, 100616, 1-13.
- Rose, A., and Krausmann, E. (2013). «An economic framework for the development of a resilience index for business recovery». *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 5, 73-83.
- Schoon, I., & Bynner, J. (2003). «Risk and Resilience in the life course: implications for interventions and social policies». *Journal of Youth Studies*, 6(1), 21-31
- Sheppard, V. A., and Williams, P. W. (2016). «Factors that strengthen tourism resort resilience». *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 28, 20-30.
- Soufi, H. R., Esfahanipour, A., and Shirazi, M. A. (2022). «A quantitative approach for analysis of macroeconomic resilience due to socio-economic shocks». *Socio-Economic Planning Sciences*, 79, 101101.
- Strauss, A.L. and Corbin, J.M. (1998). *Basics of qualitative research: techniques and procedures for developing grounded theory*, 2nd edition, Thousand Oaks, California.
- Strauss, A.L. and Corbin, J.M. (2008). *Pesquisa qualitativa: Técnicas e procedimentos para o desenvolvimento de teoria fundamentada*. (2 ed.). Porto Alegre: Artmed.
www.ehyacenter.com
- Zaman, G., and Vasile, V. (2014). «Conceptual framework of economic resilience and vulnerability at national and Turkish tourism enterprises». *Journal of Sustainable Tourism*, 29(9), 1490-1507.
- Fountain, J. and Cradock-Henry, N. A. (2020). «Recovery, risk and resilience: Post-disaster tourism experiences in Kaikōura, New Zealand». *Tourism Management Perspectives*, 35, 100695, 1-11.
- Glaser, B. & Strauss, A. (1967). *The discovery of grounded theory*, Aldine Publishing Company. Chicago.
1. Glaser, B. (1998). *Doing grounded theory: Issues and discussions*, Sociology Press. Mill Valley, CA.
- Glaser, B. (2013). *What is grounded theory? It is online at* <http://www.groundedtheory.com/what-is-gt.aspx>.
- Hallegatte, S. (2014). «Economic resilience: definition and measurement». *World Bank Policy Research Working Paper*, (6852). https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2432352.
- Jethwaney, J. (2020). «Covid-19 Disaster: Interdependence of Crisis Communication and Socio-Economic Resilience. In *Disaster Management for 2030 Agenda of the SDG*». Palgrave Macmillan, Singapore, 333-358.
- Kash, T.J. and Darling, J.R.)1998). «Crisis management: prevention, diagnosis and intervention». *Leadership & Organization Development Journal*.
- Konstantakis, K. N., Soklis, G., and Michaelides, P. G. (2017). «Tourism expenditures and crisis transmission: A general equilibrium GVAR analysis with network theory». *Annals of Tourism Research*, 66, 74-94.
- Pennington-Gray, L. (2018). «Reflections to move forward: Where destination crisis management research needs to go». *Tourism Management Perspectives*, 25, 136-139.

regional levels». Romanian Journal of Economics, 2(48), 5-18.

Conceptual modeling of financial resilience of the tourism industry in crisis

Seyyede Maryam Abolhasani Komle¹

Mohammad Hassan Gholizadeh^{2}*

Mehdi Meshki miavaghi³

Abstract

In recent years, financial resilience has become significantly more important due to Existing crises, especially the Covid-19 pandemic. The purpose of this paper is to model the concept of financial resilience of the hotel industry in Gilan. In this study, using a qualitative method of grounded theory and through a semi-structured interview technique with 25 experts in the hotel industry, via theoretical sampling method, the conceptual model of financial resilience of the hotel industry is designed in crisis. In this research, 2027 primary codes are extracted and finally classified into 111 concepts, 43 sub-categories and 18 main categories. This model is in the six dimensions of the central phenomenon (revenue management, cost management, risk organization), causal conditions (political structure of the country, tourism industry infrastructure, macroeconomy), strategies (strengthening human resource, strengthening inter-institutional cooperation, tourism industry marketing, Optimal financing, modern technology), contextual conditions (legal contexts, cultural and social considerations, geographical location and climate of the country), intervention conditions (environmental protection) and consequences (sustainable development of the country, strengthening the capacity of the tourism industry in the face with the crisis, the development of the tourism industry in the country) was presented. The results provide useful information for hotel industry players to survive in crisis, as well as policy makers and government supervisors to develop relevant regulations.

Keywords: *Financial Resilience, Crisis Conditions, Hotel Industry, Grounded Theory*

¹ . Ph.D. Student in Financial Engineering, Department of Management, Rasht Branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran , (Maryam.aboalhassani@gmail.com)

² .Associate Prof, Department of Management, University of Guilan, Rasht, Iran (Corresponding Author). Gholizadeh@guilan.ac.ir

³ . Associate Prof, Finance, Payame Noor University, Rasht, Iran, (Mhd.meshki@yahoo.com)